

Lesbrief PAPIER

DADODANS | Gaia Gonnelli

Beste leerkracht,

Leuk dat je binnenkort samen met je klas komt kijken naar de voorstelling *Papier* van Dadodans.

Voor je ligt de lesbrief met allerlei informatie en suggesties voor lesopdrachten. Via deze link <http://dadodans.nl/educatie/lesbrieven/download-lesbrieven/> vind je ook een download link naar de muziek die je bij de opdrachten kunt gebruiken. Wij adviseren opdracht 1 en 2 van tevoren en opdracht 3, 4 en 5 na afloop van het voorstellingsbezoek uit te voeren. Dit is uiteraard naar eigen inzicht aan te passen.

Uit ervaring weten we dat het waardevol is voor de kinderen om zowel van tevoren als na afloop van het bezoek aandacht te besteden aan de voorstelling. In deze lesbrief staan handvatten en suggesties, kijk wat je aanspreekt en wat bruikbaar is. Als jij er enthousiast van wordt dan straalt je dat uit en is de kans nog groter dat de kinderen dat ook worden. We wensen jullie heel veel plezier, verwondering, verbeelding en inspiratie!

Hartelijke groet en tot snel,

Dadodans team

Inhoudsopgave

Inleiding	p.2
De voorstelling	p.3
Even voorstellen	p.4
Voor de voorstelling	p.7
Papieronderzoek; een blad met >25 mogelijkheden	
Meedoen en erbij horen	
De dag van de voorstelling	p.9
Theater afspraken	
Na de voorstelling	p.10
Het gesprek na de voorstelling	
Papieren dansfiguren	
Trio-knopendans	
Credits	p.12

De voorstelling – *Papier*

Het scheurt, het kraakt, het ruikt naar nieuwe boeken, je kunt het verfrommelen, vouwen en nog veel meer... papier? Jaaa!

Drie dansers kruipen, sluipen en spelen in een wereld van papier. Het papier wappert als ze rennen, scheurt als ze er doorheen lopen, krimpt als ze erin knijpen. Er ontstaan steeds nieuwe werelden die ook keer op keer weer worden verfrommeld. De dansers spelen met het papier en met elkaar, ze ontdekken wat vriendschap is.

Praktisch

Leeftijd: 3 tot 9 jaar

Duur: circa 40 minuten

Activiteit: Kijken, luisteren en beleven. Na afloop komt het papier nog even het publiek in.

Trailer: <http://dadodans.nl/papier/>

Thema: vriendschap

Kinderen spelen samen met hun vriendjes. Ook de dansers ontdekken hoe je samen kunt spelen. Ze zijn nieuwsgierig naar elkaar, proberen aansluiting te vinden en samen spelregels te maken. Soms lukt dat niet helemaal, iemand wordt buitengesloten of er ontstaat ruzie. Ruzie, elkaar uitdagen en natuurlijk ook plezier maken, het hoort allemaal bij samenspelen. Wie zijn jouw vriendjes? Hoe zorg je ervoor dat jullie het leuk hebben samen?

Het materiaal: papier

Papier is zo'n materiaal dat eigenlijk van alles voor kan stellen. Gaia Gonnelli (de choreograaf) vond papier passend bij de thema van de voorstelling, ze gebruikt het als metafoor voor vriendschap. Er bestaan veel verschillende papiersoorten, maar eigenlijk is het altijd dun, relatief sterk en verraderlijk scherp. Pas als je hard aan papier trekt kan het scheuren, net als een vriendschap. In een goede vriendschap kan je jouw kwetsbare kant tonen. Als er teveel druk op komt te staan, dan kan ook een vriendschap scheuren.

Een voorstelling zonder woorden

In de dansvoorstelling *Papier* wordt een verhaal verteld zonder woorden. De dansers gebruiken hun lichaamstaal, papier, geluiden en muziek om het verhaal over te brengen. Daarbij ontstaat veel ruimte voor verbeelding en interpretatie van het publiek. Dat betekent dat je het verhaal niet goed of fout begrepen kunt hebben, ieder beleeft het op zijn eigen manier.

Even voorstellen

Dadodans | Gaia Gonnelli creëert dansvoorstellingen voor jonge kinderen (2 tot 9 jaar) en hun ouders/begeleiders. Zij gebruikt dans, muziek, geluiden en materialen in de voorstellingen, zo prikkelt het de zintuigen en stimuleert het de verbeelding van het publiek.

Gaia Gonnelli: oprichter en choreograaf van Dadodans

Gaia is de choreograaf van de voorstelling *Papier*. Gaia is ook danseres en dansdocent. Zij komt uit Italië, maar kwam naar Nederland om te dansen. Gaia spreekt nu ook Nederlands, Italiaans blijft haar moedertaal.

Mocht je het vocabulaire van de kinderen willen vergroten, leer ze onderstaande termen.

Choreograaf: De maker en bedenker van de voorstelling.

Choreografie: De gemaakte dans.

Decor: Het toneelbeeld waarin gedanst wordt, dus de spullen die op het toneel staan. Als de spullen ook worden gebruikt door de dansers noem je het attributen of rekwisieten.

Elise Maniere: danseres

Elise is een danseres uit Frankrijk, ze spreekt een klein beetje Nederlands maar door samen te dansen kunnen ze elkaar verstaan. Elise kan heel mooie kleren maken van papier, ze is net een *fashiondesigner*.

“Ik denk eerst aan bomen, daar is papier van gemaakt. En papier doet me daarna denken aan sneeuw; het is ook wit en papiersnippers kunnen dwarrelen als sneeuwvlokjes.”

Lorenzo Capodiecì: danser

Lorenzo spreekt ook maar een klein beetje Nederlands, hij komt net als Gaia – de choreografe – uit Italië. Lorenzo is de langste danser van de 3 en als hij gaat dansen zijn z'n bewegingen nog langer dan hij zelf.

“Papier smaakt heel droog en ruikt naar kunstles, vind ik. Soms zou ik er een heel groot landschap met heuvels van willen maken, zo groot dat je er zelf in kan!”

Bryan Atmopawiro: danser

Bryan is een Nederlandse danser en hij werkt al sinds 2014 samen met Gaia. Hiervoor was hij te zien in de voorstelling ‘Kokers’ en ook nu weer vliegt hij door de voorstelling. Pas op want hij staat soms meer ondersteboven dan rechtop.

“Als ik aan papier denk, dan denk ik aan 1001 dingen want in mijn fantasie zijn er ontelbare mogelijkheden met papier. Het vouwt, kreukelt, vliegt, vangt, knoopt, omarmt.”

Voor de voorstelling

Papier kennen we allemaal. Er zijn veel soorten papier en als je de fantasie de vrije loop laat dan kun je er zoveel meedoen! Samen met de kinderen kun van tevoren een Papieronderzoek doen, dat stimuleert de verbeelding en helpt hen om tijdens de voorstelling vrij te associëren.

Aansluiten, aanpassen, meedoen... kinderen herkennen het vast wanneer ze samen willen spelen met vriendjes. Laat het de kinderen bewust ervaren, zodat ze het tijdens de voorstelling ook zullen herkennen.

Opdracht 1 – Papieronderzoek; een blad met >25 mogelijkheden (of net zoveel mogelijkheden als leerlingen)

1 papieren blad heeft minstens net zoveel mogelijkheden als er kinderen in de klas zitten.

Deel A

Werkvorm: vrij associëren, onderwijsleergesprek
 Waar: in de klas
 Benodigd: een aantal witte A4'tjes
 Duur: 5 a 10 minuten

Een onbeschreven blad papier kan nog vanalles worden. Ga met de kinderen associëren waarvoor je allemaal papier kunt gebruiken. Onderstaande vragen kunnen richting geven.

- Waar denk je aan bij het woord papier?
 - [Glad, tekenen, scherp, boeken]
 - Laat de kinderen eerst zelf met ideeën komen en help hen daarna door de vraag te illustreren met voorbeelden of stel suggestieve vragen.
- Wat voor soorten papier zijn er allemaal?
 - [Tekenpapier, vouwpapier, crêpepapier, pakpapier, wc-papier]
 - Welke eigenschappen kun je benoemen?
- Hoe voelt het? Hoe ruikt het? Hoe klinkt het? Hoe beweegt het? (per soort papier)
 - Laat de kinderen voelen aan de verschillende soorten papier en probeer daar samen woorden aan te geven.
- Waarvoor kun je papier gebruiken of wat kun je ermee maken?
 - Welke functies heeft papier?
 - Wat kun je er van maken?
 - Hoe zou het voelen als je met een krant je billen moest afvegen of onder een papieren dekbed moest slapen?

Deel B

Werkvorm: voordoen nadoen, bewegen als papier
 Waar: in de klas
 Benodigd: een wit A4tje
 Duur: 5 minuten

Houd een blad in de lucht en vraag de kinderen om het blad na te doen met hun lijf. Zij zijn dus het blad geworden en doen bijvoorbeeld de vouw-actie na met hun lijf. Als jij een hoekje

omvouw dan buigen zij een arm, terwijl de rest van het lijf stil blijft want de rest van het blad beweegt ook niet.

- Acties: vouwen – rollen – verfrommelen – scheuren – wapperen

Als je de losse acties hebt geoefend dan herhaal je de acties vloeiend achter elkaar. Jullie praten helemaal niet meer en de kinderen blijven het blad volgen. Er ontstaat een papierdans.

Een blad met >25 mogelijkheden; ofwel alle reacties van de kinderen zijn waardevol, er is geen goed of fout. Door je in te leven in de gedachten van een ander, bevordert je het empathisch vermogen. Samen zoveel mogelijk mogelijkheden bedenken is juist de kunst. Dit divergent denken is voor kinderen een waardevolle competentie.

Opdracht 2 – meedoen en erbij horen

Samen spelen gaat over meedoen. Wie mag er meedoen en in hoeverre moet jij je aanpassen om mee te doen? Met z'n 3en samen spelen is soms best lastig, het is al snel 2 tegen 1. Kies 1 of meer van onderstaande opdrachten en pas zo nodig aan je klas aan.

Werkvorm: instructie – samenwerkingsopdracht

Waar: gymzaal / speelzaal

Benodigd: elkaar | muziekinstallatie, muziek van de website dadodans.nl

Duur: circa 5 min per sub-opdracht (afhankelijk van of je 1 of meer opdrachten kiest)

De oversteek

Jij staat aan één kant van de speelzaal en benoemt steeds een kenmerk/eigenschap. Als de kinderen zich daarin herkennen dan komen ze dicht bij jou staan, anders rennen ze juist naar de andere kant van de zaal.

- Kenmerken: bruine ogen, blauwe broek, muzikles volgen, favoriet seizoen winter, nooit ruzie maken, een zusje hebben, goed kunnen tekenen etc.

Besprek daarna met de kinderen hoe het voelt als je veel overeenkomsten hebt en 'erbij hoort' of als dat juist niet het geval is. Als je samen speelt op basis waarvan mag iemand dan meedoen?

Spiegelen

De kinderen staan in tweetallen tegenover elkaar. De een beweegt en de ander volgt als zijn spiegelbeeld. Coach de kinderen op bewegingen die goed te volgen zijn en een rustig tempo. Laat de kinderen ook van rol wisselen. *Besprek na afloop wanneer iemand niet kon volgen en hoe dat voelt.*

Suggestie: je kunt ook in een slinger, de voorste volgen in zijn beweging door de zaal. Ga eerst zelf voorop en laat vervolgens een kind voorop leiden. Wat is ervoor nodig zodat de andere kinderen in de slinger de beweging goed na kunnen doen?

Rustige muziek helpt de kinderen rustig bewegen, gebruik nummer 1 - Tango van de website dadodans.nl dit is muziek uit de voorstelling.

5 in de kring

Maak een grote kring met elkaar. Er mogen steeds 5 kinderen in het midden van de kring dansen. Zodra er 1 kind bij komt, moet er 1 kind weg uit het midden. Let dus goed op het aantal samen.

Voor deze oefening kun je eveneens nummer 1 of nummer 2 gebruiken van de muziek op de website.

De dag van de voorstelling

Naar de voorstelling gaan kijken in de gymzaal of in het theater is best spannend. Voor veel kinderen is het wellicht de eerste keer dat ze een dansvoorstelling zien. Het is dus belangrijk om er even bij stil te staan. Dit doe je door inhoudelijk de voorstelling voor te bereiden met bijvoorbeeld bovenstaande opdrachten, maar vooral ook door van tevoren te bespreken wat er gaat gebeuren.

(Op school naar het toilet, lopen naar gymzaal/theater, gaan zitten, 40 minuten kijken en dan kan het af en toe een beetje donker worden of er kan heel hard geluid klinken, nog even materiaal voelen of napraten en dan terug naar de klas.)

Theater afspraken:

- ✓ Je bent op tijd aanwezig.
- ✓ Ga voor de voorstelling nog even naar de wc, dat kan tijdens de voorstelling niet.
- ✓ Tassen, jassen en consumpties gaan niet mee naar binnen.
- ✓ Mobiele telefoons staan helemaal uit, want tijdens de voorstelling kun je toch niet bellen/appen/fotograferen. (Ook volwassenen niet.)
- ✓ Kom zo dicht mogelijk bij het speelvlak zitten en blijf tijdens de voorstelling op je eigen plek zitten.
- ✓ Tijdens de voorstelling mag je natuurlijk reageren als het bijvoorbeeld spannend of grappig is. Let wel: het is geen televisie, je kijkt naar echte mensen. De voorstelling maak je samen, dus zorg dat je de spelers en je medekijkers niet stoort en blijf een beetje zachtjes.
- ✓ Na afloop van de voorstelling klappen we, dat applaus is een soort bedankje voor de spelers.

Na de voorstelling

Na de voorstelling is het goed om even stil te staan bij de ervaring. Hieronder staan suggesties om dit zowel in gesprek met de kinderen te doen, als om de verwerking en verdieping in de verbeelding te zoeken.

Opdracht 3 – het gesprek na de voorstelling

Werkvorm: onderwijsleergesprek

Waar: in de klas, in de kring

Benodigd: -

Duur: 10 a 15 minuten

Geef kinderen de ruimte om over de voorstelling na te praten. Help de kinderen om hun ervaring, emoties, verbeelding te verwoorden. Luister naar elkaar en laat ieders eigen beleving er zijn. Je kunt heel erg uit gaan van wat de kinderen gezien hebben en je kunt het gesprek ook meer sturen richting het thema vriendschap uit de voorstelling.

Hierbij een aantal vragen om met de kinderen te bespreken:

- Wat heb je gezien?
- Wat is er gebeurd en hoe heb je dat gezien?
- Wat vond je grappig of spannend? Wat gebeurde er toen?
- Welke geluiden heb je allemaal gehoord? Heb je misschien ook papier gehoord? Weet je nog hoe ze toen bewogen?
- Wat stond er allemaal op het toneel? Hoe werd het papier gebruikt?
- Wat kun je allemaal (nog meer) met papier doen?
- Kun je de 3 dansers omschrijven? Welke kenmerken/eigenschappen hadden zij?
- Konden de dansers goed samen spelen of maakte ze ook wel eens ruzie? Beschrijf de situatie.
- Heb jij zelf ook wel eens een gespeeld waarbij jij of iemand anders niet mee mocht doen? Hoe voelde dat?
- Waar moest je aan denken tijdens de voorstelling? En wat ga je thuis vertellen over de voorstelling?

Opdracht 4 – papieren dansfiguren

Papier maakt geluid, papier beweegt en je kunt er ook iets van bouwen. In de voorstelling is het papier gebruikt als muur, als kostuum en voor verschillende spelletjes. De opdracht hieronder is een beeldende opdracht, gevolgd door een dansopdracht. Pas de opdracht naar eigen inzicht aan op leeftijd/niveau van de kinderen.

Deel A

Werkvorm: verbeelden en maken

Waar: in de klas (of indien aanwezig in het atelier)

Benodigd: karton, behangpapier, keukenpapier, wc-rollen, karton/oude dozen, vouwblaadjes, crêpepapier, groot wit papier, scharen, lijm, touw.

Duur: 30 minuten

Leg per kind een papier (of liefst karton) op de grond dat net zo groot is al het kind zelf. De kinderen gaan op het papier liggen in een danshouding. Teken de omtrek van het kind op het papier. Nu heb je een papierendansfiguur. Deze dansfiguren kunnen de kinderen versieren, laat hen zoveel mogelijk met ander papier werken. Je kunt het figuur 'inkleuren' met gescheurde stukken gekleurd papier of je maakt het figuur driedimensionaal door vormen te creëren met meer materiaal. Geef de dansfiguren een mooi plekje in de school.

Deel B

Werkvorm: Dansfiguren stopdans
 Waar: in de speelzaal tussen de dansfiguren
 Benodigd: muziekinstallatie, muziek van de website dadodans.nl
 Duur: 5 minuten

De dansfiguren komen tot leven in een papier-dans. Laat de kinderen beginnen in dezelfde houding als hun dansfiguur, zolang de muziek speelt dansen ze en zodra de muziek stopt staan ze helemaal stil in een danshouding. Gebruik muzieknummer 2 – reizen van de website.

Vervolgens noem je steeds een kenmerk (blauwe broek etc.) uit de oversteek-opdracht. Alleen de kinderen die zich herkennen in het kenmerk (een blauwe broek dragen), dansen verder als de muziek weer aan gaat. Er danst dus steeds een andere groep kinderen.

Opdracht 5 – Trio-knopendans

Tot slot nog een korte dansopdracht die rechtstreeks uit de voorstelling komt. Drie is teveel, zeggen we weleens tijdens het spelen. Met drie mensen kun je namelijk in de knoop komen. Bekijk de onderstaande foto. Herkennen de kinderen het beeld uit de voorstelling? Wat zien ze en wat gebeurt er?

Werkvorm: samenwerken en improviseren
 Waar: in de klas of liever in het speellokaal
 Benodigd: muziekinstallatie, muziek van de website dadodans.nl | Foto
 Duur: 5 minuten

Maak groepjes van 3, de kinderen houden elkaars handen vast en proberen in en uit de knoop te komen. Kruis de handen en laat de kinderen in iedere hand de hand van een ander kind vastpakken. Nu moeten ze proberen om uit de knoop te komen, zonder dat ze de handen mogen loslaten.

Vervolgens kun je muzieknummer 2 – reizen opzetten en de kinderen een laatste dans met z'n drieën laten dansen. De handen mogen nooit loslaten en telkens raken ze verder in de knoop en er weer uit.

Credits

VOORSTELLING

Concept & choreografie:	Gaia Gonnelli
Dans:	Elise Maniere, Lorenzo Capodiecici & Bryan Atmopawiro
Muziek:	Wiebe Gotink
Vormgeving & kostuum:	Ingrid Govers
Lichtontwerp:	Ellen Knops
Techniek:	Babsie van Aalderen
Repetitor:	Katerina Dietzova
Fotografie:	Moon Saris

GEZELSCHAP

Artistieke leiding:	Gaia Gonnelli
Zakelijke leiding:	Lisa Donia
Productie:	Agnese Rosati
Publiciteit:	Hedwig van der Zwaal
Verkoop:	Theaterbureau Frontaal

Lesbrief:	Sanne Wichman
-----------	---------------

PAPIER is een productie van Dadodans, in Co-productie met De Nederlandse Dansdagen en Dansmakers Amsterdam, mede mogelijk gemaakt door: *Amsterdams Fonds voor de Kunst, Fonds Podiumkunsten, Fonds 21, Janivo Stichting en Dansgroep Amsterdam.*

Voor meer informatie en contact:

<http://dadodans.nl/contact/>
www.facebook.com/dadodans

WIJ WENSEN JULLIE VEEL PLEZIER BIJ PAPIER!!

Alle rechten voorbehouden. Copyright © 2018. Niets uit deze uitgave mag zonder vooraf schriftelijke toestemming van Dadodans openbaar verspreid worden.